

Plynové varenie a znečisťovanie ovzdušia v európskych domácnostiach

Zhrnutie

Pri varení na plyne sa do ovzdušia v domácnostiach uvoľňujú škodlivé znečisťujúce látky, ale politici v Európskej únii a Spojenom kráľovstve robia málo preto, aby sa tento vážny problém v oblasti verejného zdravia vyriešil. Z rozsiahlej štúdie zahŕňajúcej sedem európskych krajín vyplýva, že miera znečistenia vnútorného ovzdušia v domácnostiach s plynovými varnými spotrebičmi často prekračuje zákonné limity znečistenia vonkajšieho ovzdušia, čo poukazuje na naliehavú potrebu vládneho zásahu.

Zistilo sa, že európske domácnosti, ktoré používajú plynové varné dosky a rúry, dýchajú dvakrát viac znečisteného vzduchu v interiéri ako domácnosti s elektrickými spotrebičmi. Predstavu o prevalencii a závažnosti tohto problému ponúka monitorovanie kvality ovzdušia uskutočnené vo vyše 250 domácnostiach v siedmich krajinách – v Holandsku, Taliansku, Španielsku, vo Francúzsku, na Slovensku, v Rumunsku a Spojenom kráľovstve. Výsledky monitorovania poukazujú na to, že je nevyhnutne potrebné, aby vlády, výrobcovia spotrebičov a ďalšie zainteresované strany okamžite

■ Hlavné zistenia

V domácnostiach variáciach na plyne boli zaznamenané znepokojujúce úrovne oxidu dusičitého (NO₂), čo je škodlivá znečisťujúca látka spájaná so závažnými respiračnými problémami. Z údajov nameraných v rámci všetkých krajín, v ktorých prebiehalo monitorovanie, vyplýva, že varenie na plyne viedlo k značným úrovňam tejto znečisťujúcej

látky v celej domácnosti.

V domácnostiach variáciach na elektrine znečistenie oxidom dusičitým (NO₂) z varných spotrebičov zaznamenané nebolo. V domácnostiach s elektrickými varnými spotrebičmi boli priemerné úrovne NO₂ vo vnútornom ovzduší nižšie než vo vonkajšom ovzduší.

Varenie na plyne často vedie k takým úrovňam znečistenia vnútorného ovzdušia, ktoré prekračujú limity znečistenia vonkajšieho ovzdušia. V Európskej únii (EÚ) a Spojenom kráľovstve sa normy pre znečistenie ovzdušia vzťahujú iba na vonkajšie ovzdušie. Z našej štúdie však vyplynulo, že v domácnostiach s plynovými varnými spotrebičmi vznikajú také úrovne znečistenia ovzdušia, ktoré pravidelne prekračujú limity znečistenia vonkajšieho prostredia.

Znečistenie ovzdušia v domácnostiach variáciach na plyne pravidelne prekračuje úrovne v usmerneniach

Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) ku kvalite ovzdušia slúžiacich na ochranu verejného zdravia.

Je dokázané, že znečistenie presahujúce tieto odporúčané úrovne má značne nepriaznivý vplyv na zdravie. Varenie na plyne preto môže členov domácnosti vystavovať vyššiemu riziku respiračných ochorení, ako je napríklad astma, a to najmä pokiaľ ide o zraniteľnejších ľudí, ako sú deti alebo osoby s už existujúcimi zdravotnými problémami.

Za zvýšené hladiny škodlivých jemných tuhých častíc (PM_{2.5}) zaznamenané v kuchyniach môžu návyky pri varení a vonkajšie znečistenie, nie typy spotrebičov. Hladiny PM_{2.5}, ktoré môžu mať vplyv na pľúca a krvný obeh, bežne prekračujú usmernenia WHO tak v domácnostiach variacích na plyne, ako aj v domácnostiach variacích na elektrine.

Prítomnosť odsávačov pár v domácnostiach mala malý vplyv na kvalitu vzduchu v interiéri. V domácnostiach s odsávačmi pár (recirkulačnými digestormi aj digestormi s vonkajším odsávaním) nebolo zaznamenané žiadne významnejšie zmiernenie znečistenia vnútorného ovzdušia súvisiaceho s varením. Toto zistenie dokazuje, že na zmiernenie zdravotných rizík plynových varných dosiek a rúr nestačí, aby jednotlivci svoje domácnosti vetrali.

Hlavné zistenia boli konzistentné vo všetkých siedmich skúmaných krajinách.

■ **Odporúčania**

Politici v celej EÚ a Spojenom kráľovstve by v záujme ochrany verejného zdravia mali okamžite prijať opatrenia na zmiernenie znečistenia vnútorného ovzdušia súvisiaceho s varením na plyne. Najefektívnejším riešením je urýchliť prechod na varenie na elektrine, ale dôležité je aj zvyšovať povedomie o potrebe dostatočného vetrania.

Dôležitú úlohu by v tejto oblasti mali zohrávať aj výrobcovia spotrebičov, stavební odborníci, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, výskumníci a jednotlivci.

Vlády by mali obmedziť emisie NO₂ z plynových varných spotrebičov posilnením noriem pre spotrebiče. Mali by použiť kombináciu informatívnych označení výrobkov, stimulov, dotácií a predpisov s cieľom zvýšiť penetráciu indukčných varných dosiek na domácom trhu, pretože tieto dosky predstavujú najčistejšiu a najekologickejšiu technológiu varných dosiek. Zároveň by mali vyžadovať, aby odsávače pár účinne zachytávali znečisťujúce látky.

Priemysel by mal podporovať prechod na elektrické varné spotrebiče a zaviazat sa k tomu, že prestane vyrábať, predávať a inštalovať znečisťujúce plynové varné dosky a rúry. Výrobcovia a predajcovia by mali používať nový energetický štítok v záujme zabezpečenia, aby boli zákazníci informovaní o tom, či konkrétne varné dosky a rúry znečisťujú ovzdušie, a aby mali spotrebitelia možnosť porovnávať energetickú účinnosť rôznych typov technológií. Výrobcovia by okrem toho mali vyvíjať používateľsky ústretové odsávače pár, ktoré budú dostatočne zachytávať znečisťujúce látky.

Občianska spoločnosť a zdravotníctvo by mali zvýšiť povedomie o zdravotných rizikách plynových varných spotrebičov prostredníctvom ďalšieho výskumu, vzdelávania a zastupovania záujmov.

Jednotlivci by mali v prípade možnosti obmedzovať svoje vystavenie plynovým varným spotrebičom používaním menších elektrických spotrebičov alebo prechodom na čistejšie elektrické varné dosky a rúry. Pri varení by mali v kuchyni vetrať, a to ideálne pomocou digestorov s vonkajším odsávaním.

Kompletnú správu nájdete [tu](#) 8. novembra.